Poštnina plačana v gotovini.

Posamezna številka 1 din.

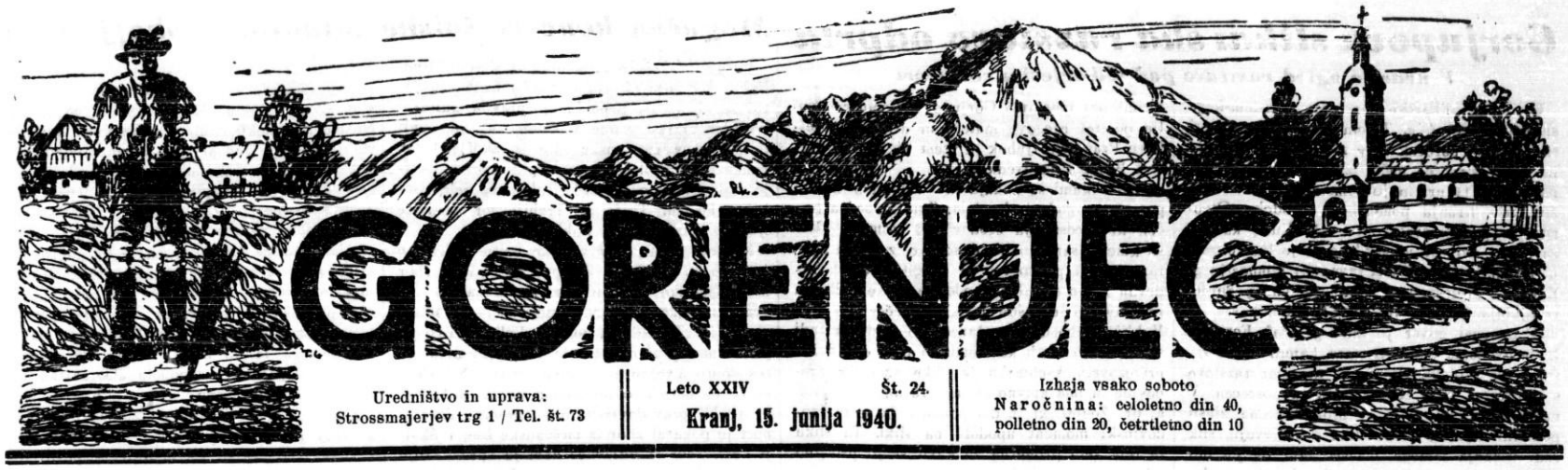

Uredništvo in uprava:
Strossmajerjev trg 1 / Tel. št. 73

Leto XXIV Št. 24.
Kranj, 15. junija 1940.

Izhaja vsako soboto
Naročnina: celoletno din 40,
polletno din 20, četrtletno din 10

Rim je govoril

Zadnji teden, ki je bil tako bogat na dogodkih, da so se vrstili drug za drugim, kakor scene v filmu, nam je prinesel končno rešitev iz labirinta ugibanj in razmišljanj, kam se bo obrnila Italija in kdaj pride v sedanji evropski tragediji tisti prizor, ko bo tudi Italija nastopila na pozornici poleg ostalih partnerjev krvave vojne igre. „Kocka je padla" je dejal Mussolini v svojem zadnjem govoru, ko je objavil vstop Italije v vojno.

Našli so se preroki, ki so smatrali soudeležbo Italije v sedanji vojni za nemogočo ter so menili, da italijansko rožljanje z orožjem, vse grožnje in napovedi pomenijo le podkrepitev diplomatičnih intervencij, s katerimi bo Italija bodisi sedaj, ko sta zaveznika v stiski, bodisi ob končani vojni uresničila svoje načrte in zahteve.

Take in podobne prerokbe je Italija neštetokrat demantirala na najbolj jasen način, ko se ni nikdar deklarirala kot nevtralna država, ampak kot država, ki stoji trenutno ob strani, ki pa čaka primernega trenutka za napoved sovražnosti. Brez ozira na to njeno jasno stališče je pač vsak poznavalec notranjih razmer v Italiji moral sklepati, da država, ki je vse svoje gospodarstvo preusmerila v vojne namene, ki se je oboroževala in žrtvovala za vse te priprave težke milijarde, mora dati ventila tem pripravam na način, ki je edino možen in to je samo vojna.

To je bil gotovo eden izmed glavnih in zelo realnih razlogov, da je Italija napovedala vojno Angliji in Franciji, kjer je sedaj slišati polno očitkov o izdajstvu in zahrbnosti. Mi pa vemo, da so vsi taki in podobni očitki deplasirani, kajti zaveznici sta imeli dovolj prilik, da bi zavrli imperializem in militarizem tako v Nemčiji kot v Italiji. In če so se sedaj njune kalkulacije izkazale za napačne in zmotne [illegible] ki zlasti v politiki ne pozna ozira na prijateljstvo ali podobne zveze, še manj pa skrupuloznosti, če in kadar gre za dosego lastnih interesov, ki se nahajajo v območju dosegljivosti, potem gotovo njunih napačnih načunov nista krivi osiščni državi.

Izbira trenutka, ko se je tudi Italija po premišljenem in hladnem računu odločila za vojno, pa nudi več prilik za razmišljanje in opazovanje.

Ta napoved izdaja nek dogovor med obema zaveznicama Nemčijo in Italijo, ki dobi svoj poudarek in podkrepitev v trditvah oficielnih krogov obeh držav, da se vse akcije izvršujejo po skupnem načrtu in dogovoru in da ni res, da bi bila dosedanja neaktivnost Italije pomenila neko zrahljanje vezi med obema državama, kot so to hoteli tolmačiti nekateri diplomatični krogi, ki so še nedavno mirovno stanje Italije smatrali kot znak, da obe osiščni zaveznici delata vsaka na svojo roko. Seveda pa tudi z nastopom Italije v sedanji vojni še ni konec Anglije in Francije. Kljub vsem nemškim uspehom, kljub končani vojni na Norveškem in [illegible] dbi Pariza, bo še vendar spričo energičnega odpora Francozov in Angležev ter spričo podpore Amerike tudi za Italijo še dovolj prilike, da si nabere lavorik zmage na bojnem polju. Tudi na področju napadov s strani Italije so zavezniki dokaj pripravljeni. Pač pa se je sedaj vojna prenesla na obale Sredozemlja, iz katerega tesnih objemov se hoče Italija osvoboditi, pa tudi na vso severno in deloma srednjo Afriko. Kakšen bo tukaj uspeh ene ali druge stranke, ne moremo prerokovati, podčrtamo pa lahko dejstvo, da bo po vseh prognozah in zatrdilu Mussolinija samega mir na Balkanu še nadalje ostal intakten.

Izgleda, da danes vsa pota vodijo v Moskvo. Pred letom dni smo videli, kako sta se potegovali obe zapadni državi Anglija in Francija

Deset let vladanja romunskega kralja Karola II.

V soboto 8. junija je poteklo 10 let, ko se je vrnil v domovino sedanji rumunski kralj Karol II. in prevzel vodstvo države v svoje roke. Pred njegovim povratkom je radi mladoletnosti princa Mihaela vladal kronski svet. Nenaden prihod na čelo države eks — kralja Karola je tedaj v političnem in diplomatskem življenju Evrope povzročil precejšnje zanimanje. Narod pa je svojega kralja pričakoval z velikimi nadami in ga s splošnim navdušenjem sprejel v svojo sredo. Obenem poteka letos tudi 10 let, ko je bil Karol II. kronan za rumunskega kralja.

Odločni kralj je izpolnil pričakovanja svojega naroda. Težka politična situacija, ki je tedaj v Rumuniji vladala, splošna politična zmeda in težka gospodarska kriza, ki se je pojavila kot posledica svetovne vojne, vse to je bilo polagoma eno za drugim likvidirano. Rumunija je v 10 letih vladanja Karola II. dobila čisto drug ugled in nov odgovarjajoč položaj, ki ji pripada kot večji evropski državi, čeprav je po zgodovinskem razvoju to mlada država.

Zato je prav, da ob tem jubileju rumunske države in njenega kralja omenimo samo nekaj glavnih reform, ki so delo kralja Karola II. in ki so iz temeljev prerodile rumunsko državo.

V prvi vrsti je Rumunija pod vlado kralja Karola II. dobila novo ustavo, ki je prekinila s preteklostjo in tradicijo in je organizirala nove temelje rumunske države v duhu in po potrebah sodobne državne organizacije.

Ustanovila se je „Fronta narodnega preporoda", bivše politične stranke so bile razpuščene, ustvarilo se je edinstvo naroda in države.

Državna administracija se je reorganizirala, vzgojil se je nov kader uradništva, ki je sposoben to administracijo izvrševati. Velike reforme na področju vzgoje in izobrazbe naroda so dvignile Rumunijo na stopnjo velikih kulturnih držav. Mladinska organizacija „Domovinska straža" je mnogo storila za rumunsko mladino, da bo mogla nasledit v državni upravi starejšo generacijo. Gospodarsko in finančno ozdravljenje Rumunije je splošna karakteristika vladanja kralja Karola II., ki predstavlja uravnovešenje državnih proračunov in izredno organizacijo proizvodnje ter s tem v zvezi naglo naraščanje narodnega dohodka. Prav tako je bilo mnogo storjenega za kulturni in umetniški napredek Rumunije. Kot krono modre uprave vladanja Karola II. pa lahko smatramo reorganizacijo in modernizacijo vojske, ki je iz rumunskih armad napravila močno, dobro izvežbano in odlično opremljeno silo v obrambo domovine. Obramba domovine pa je tudi zagotovljena z močnimi utrdbami, ki se raztezajo na ogroženih mejah in ki nosijo ime po svojem usvaritelju kralju Karolu II.

Zato Rumunija danes slavi desetletnico prihoda na prestol njenega kralja z velikimi nadami in z velikim zaupanjem, da bo Nj. Vel. kralj Karol II. nadaljeval veliko delo reorganizacije naroda in države in skrbel za njen napredek na vseh poljih javnega življenja in očuval njene meje in njeno suvereniteto.

Kljub nemirnim časom v Evropi je bil jubilej desetletnega dela kralja Karola za svojo državo tudi po Evropi precej opažen in tudi svetovni tisk mu je posvetil primerno pozornost. Ugodni in splošni razvoj in napredek sosednje Rumunije veseli tembolj Jugoslavijo, ki je v sorodstvenih vezeh z njeno vladarsko rodbino in v politični zvezanosti, kar služi najboljše garanciji, da se ohrani mir na Balkanu.

Ljudski dom v Kranju bo povečan

Že par let je v teku akcija, da bi se Ljudski dom v Kranju povečal sodobnim potrebam primerno, kajti sedanji prostori zdaleka več ne zadostujejo za uspešen razvoj in delo vseh naših marljivo delujočih prosvetnih in drugih organizacij, čeravno je bil dom za predvojne čase, ko je bil zgrajen, v resnici nekaj impozantnega. Takrat podobnega prosvetnega doma niso imeli skoro nikjer drugje, danes pa imajo že vasi lepe prosvetne domove, ki so večji in prostornejši od kranjskega Ljudskega doma.

Prosvetno delo v Kranju vsa povojna leta je bilo močno ovirano ravno radi pomanjkanja prostorov. Dobro se še spominjamo tistih let pred razpustom „Orla" in pozneje Prosvetnega društva, kako je bilo v Ljudskem domu živahno društveno življenje, v raznih odsekih, ki pa so bili drug drugemu v napotje. Kako težavno je bilo s telovadbo, če so bile na odru skušnje za igro. Moteno je bilo delo pevskega odseka in tamburaškega zbora ter knjižnice. Upoštevati je treba, da je v že itak premajhnih prostorih nastanjena še hranilnica in cerkovnikovo stanovanje.

Vse te razmere so dale dovolj misliti vsem onim našim prosvetnim delavcem, ki jim je razvoj in rast naših prosvetnih organizacij pri srcu. Zato se je že par let pretresal načrt, kako bi se temu pomanjkanju odpomoglo ter zgradilo nov prosvetni dom, ali pa sedanjega primerno povečalo. Prosvetno delo in pa razvoj moderne telovadbe nujno zahtevata, da se gradita dve dvorani, ena za gledališke predstave, druga pa za telovadnico. Potrebni pa so seveda še razni drugi stranski prostori.

Prvotno sta bila nameravana dva druga načrta. Eden je predvideval nadzidavo gledališke dvorane, kar bi otežilo razvoj v bodočnosti, drugi načrt pa je predvideval obe dvorani na nadarbinskem vrtu; toda ta načrt bi bil z ozirom na današnje razmere predrag. Zato se bo zidalo po tretjem načrtu ki predvideva razširitev sedanje gledališke dvorane ter gradnjo društvenih prostorov v II. nadstropju. Fasada bo dvignjena do drugega nadstropja in prenovljena da bo imela drugo lice.

Ta teden so pričeli s prvimi deli. Zaenkrat podirajo zid nasproti župnišča, na vrtu pa kopljejo temelje za nov zid. Delo je prevzela stavbna tvrdka Oblak iz Kranja. Apno so pripravili in ugasili že prej. Zelo potrebna bi bila akcija, da bi se po okolici pobiralo les. Kmečki posestniki v bližnjih vaseh bi rade volje darovali vsak po eno ali dve smreki, če bi se kdo oglasil. V kolikor ne bodo lesa pobirali, naj posestniki sami javijo, da so ga pripravljeni darovati. Z združenimi močmi in sredstvi se bo napravil nov dom našim organizacijam.

Cestna dela in licitacije

Licitacija. Kot znano bo kranjski cestni odbor gradil v Lajhu nov železobetonski most čez Kokro na banovinski cesti Kranj—Hrastje. Podrobno o tem mostu in načrtu je „Gorenjec" poročal že preteklo leto. Seveda preteče vednekaj časa, da so izvršeni vsi načrti in proračuni ter zagotovljena sredstva. Te priprave so sedaj toliko napredovale, da je za 21. junij razpisana prva licitacija za gradnjo mostu. Na ta način se bo z gradnjo pričelo še letos in bomo jeseni videli, vkoliko bo ta napredovala do zime. Delom na državni cesti se bo pridružila še gradnja v Lajhu, tako da bodo letos v Kranju ceste res prav na vseh koncih in krajih razkopane.

Na Jelenovem klancu so pred Jelenom poglobili še drugo polovico ceste, nasuli z gramozom in zvaljali. Na ostalem delu klanca od Majdiča do ovinka in pa od Stare pošte navzgor polagajo vse do Prešernove tovarne debelo kamenje iz Majdičevega kamnoloma na Gorenji Savi. To kamenje bo služilo za podlago, na katero pride še gramoz, pesek in kocke.

Neuspela licitacija. Na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani se je v sredo vršila licitacija za oddajo zemeljskih, zidarskih, ključavničarskih, mizarskih, steklarskih in pleskarskih del II. etape pri gradnji preizkuševališča mlekarskega zavoda v Črčičah pri Kranju. Vsa navedena dela so bila preračunana na skupno vsoto din 280.000.—. Ker ni bilo nobenega ponudnika, licitacija ni uspela.

Zaprta cesta. V smislu čl. 7 občega cestnega reda in na prošnjo režijskega odbora za ureditev banovinskih cest v okolici Brda je odrejena zapora ban. ceste št. II/113 na odseku Kokrica — Naklo za ves promet. Zapora omenjene ceste velja do preklica. Promet je usmeriti po vzporednih javnih cestah.

Berite in širite „Gorenjca"

Gorjupova slikarska razstava odprta

V nedeljo ogled razstave pod slikarjevim vodstvom

Otvoritev slikarske razstave akademskega slikarja in prof. g. Tineta Gorjupa, o kateri smo deloma poročali že v zadnji številki, se je na prav slovesen način izvršila v nedeljo dopoldne ob 11 uri in je pomenila v kulturnem življenju Kranja pomemben dogodek. Otvoritvi je prisostvovalo okrog 150 ljudi, kar je za Kranj redkost, udeležil pa se je tudi okrajni načelnik g. dr. Vidic, ravnatelj gimnazije g. Korbar s profesorskim zborom, slikar g. Šantel iz Ljubljane ter še več drugih odličnikov.

Otvoritveni govor je imel g. prof. Fortuna, ki je uvodoma poudaril smer, katero slikar zastopa ter ugotovil, da je ves aranžma razstave s prostorom vred zelo ugoden in posrečen. V nadaljnem govoru je g. prof. Fortuna zlasti podčrtal dejstvo, da ne slika slikar svojih slik radi slikanja samega, marveč zato, da jih občinstvo kupuje, kajti ravno z nakupom se daje slikarju možnost, da ne ostane sredi pota radi pomanjkanja gmotnih sredstev, marveč da se lahko razvija in izpopolnjuje naprej. Večina slikarjev tudi zelo slavnih, znajo ljudje ceniti šele po njihovi smrti. Prav tako žalostno je tudi dejstvo, da od slikarjevega dela navadno žanjejo koristi le trgovci, ne pa umetniki sami. Dogajajo se slučaji, da je slikar v stiski, pa proda umetnino za par sto din, dočim dobi trgovec zanjo par tisoč.

Zato je dolžnost občinstva, da kupuje slike od slikarja samega, da mu pomaga do napredka, ne pa da podpira trgovca, ali zbiralca umetnin. Tudi imajo ljudje grdo navado, da se na razstavi ne morejo odločiti za nakup, ampak si slike samo ogledujejo. Kakor hitro jih dobi v roke trgovec, se pa lahko odločijo. S tem da ljudje kupijo slike že na razstavi, dajo slikarju zasluženo priznanje za njegovo delo, za njegovo umetnost.

Če hočemo podat našim čitateljem še kratek opis razstave, moramo omeniti, da slikar Tine Gorjup to pot razstavlja nekaj starejših portretov, posebno veliko pa je pokrajinskih slik Tako je zlasti markantna pokrajinska slika Kranja z Gašteja, dalje Roženvenska cerkev, dva zanimiva in zelo posrečena motiva z Rupe, tovarna Jugobruna, dva motiva z Okroglega, več pokrajinskih motivov iz Triglavskih jezer, potem iz Ljubljane in okolice Viča. Med slikami je tudi nekaj tihožitij.

Razstavljenih je tudi več portretov, med katerimi naj omenimo Gorjupov avtoportret, dalje portret njegove matere in dijakinje Pleškove Prav zelo ljubek in vsem všeč pa je portret Brede z medvedkom.

Med slikami se nahaja tudi zanimivo in zelo posrečeno zgodovinsko delo: Kmečka sodba (veče), ki predstavlja zgodovinski moment, kako so kmetje sami sodili odpadnike iz svojih vrst, razpravljali pa so tudi o drugih skupnih zadevah kot o cestah in podobno. Take sodbe in razprave so se vršile navadno zvečer pod lipo. V bližini zborujočih očancev je naslikan tudi sramotni steber h kateremu so take odpadnike privezovali. Vsebinsko je slika vzeta iz zgodovine in ima glavno zaslugo za nastanek prof. g. dr. Žontar, ki je dal pobudo, da se ta zgodovinski moment upodobi na sliki. Ta slika bi bila zelo primerna za kako večjo privatno sobo, ali pa za kako javno dvorano.

Precej številno so zastopane na razstavi tudi risbe, pri katerih slikar ni izbiral sižeja, ampak je risal vse, kar mu je prišlo na misel, od portretov do tihožitij, morje pristanišča itd. ker risbe le služijo boljši pripravi, ki je potrebna pri oljnatih slikah.

Občinstvo in pa vse ljubitelje slikarske umetnosti opozarjamo, da bo v nedeljo 16. junija dopoldne ob 11.30 imel vodstvo po razstavi slikar g. Gorjup sam, ne morda iz namena, da priporoča svoja dela, ampak zato, da bo ljudem, ki ne poznajo umetnosti, pokazal in razložil tiste kriterije ki so potrebni pri presoji in pravilnem gledanju kake umetnine. Pri tem slikar ne bo morda podal kritike svojih del, ampak bo povedal, kako je on kot umetnik to ali ono umetnino občutil in doživljal. Laik na pr. sam celo težko določi, iz katere distance mora gledati to ali ono sliko. Ogled razstave pod umetnikovim vodstvom ima značaj zaupanja do slikarja.

Poudariti moramo tudi še razveseljivo dejstvo da je razstava zelo posrečno aranžirana in da je zelo dobro obiskana. Vsak dan jo obišče polno ljudi, ki z zanimanjem ogledujejo slike. Če bi se podobne razstave večkrat prirejale bi se obiskovalce lahko tudi vzgajalo v tem smislu, da obiskujejo razstave stalno in da dobijo potrebno znanje za pravilno presojo in oceno slikarske umetnosti. V teh nemirnih časih je zanimanje za umetnost gotovo vse pohvale vredno.

Mogočen koncert šolske mladine v Škofji Loki

Naša ljudskošolska mladina iz desetih ljudskih šol našega okraja je Škofji Loki v nedeljo za ob 4. uri popoldne pripravila kulturni dogodek prvega razreda. Sodeloval je tudi pevski zbor meščanske šole iz Škofje Loke. Izmed ljudskošolskih so nastopili zbori iz Škofje Loke, Žabnice, Reteč, Bukovice, Selc, Gabrka, Poljan, Trate in Trebije ter dekliške ljudske šole v Škofji Loki.

Koncert je uspel v vsakem oziru. Pričel se je malo po četrti uri. Kot prvi je nastopil zbor iz škofjeloške ljudske šole. Že ta nastop je prav mogočno izzvenel. Zapeli so „Mi mladi pevci" in „Ta vojaški boben". Veliko boljši pa je bil nastop zbora iz Selc, ki je žel za svoje res dobro zivajanje ogromen aplavz. Nič slabši, če ne boljši, je bil nastop zbora iz Trebij, ki je bil prav dovršen. Res ogromno dovršenost je pokazal zbor iz meščanske šole v Škofji Loki. Zbor iz Bukovice nam je vpričo svoje maloštevilnosti res lepo in krepko zapel. Tudi Poljanci so se kaj krepko odrezali. Višek koncerta pa je bil dosežen z nastopom pevskega zbora iz Trate v Poljanski dolini. Že prva pesem je dala slutiti, da stoji zbor na izredni višini. Druga pesem „Majdica moli" pa je občinstvo kar elektrizirala. Občinstvo je kar prisluhnilo, ko je zadonel po dvorani krepak, čist kakor zlato, sopran male deklice. Pesem so morali ponoviti. Gabrčani so zlasti lepo zapeli zadnjo pesem „Žabja svadba". Žabničani so tudi krepko rezali. Najboljši v celoti in po izvajanju vsega programa pa je bil gotovo dekliški zbor iz uršulinske ljudske šole. Deklice so žele ogromen aplavz. Kot zaključek pa je nastopil zbor iz Reteč, ki se lahko postavi kar krepko vštric zbora iz Trate. Kot zadnji dogodek pa je bil nastop vseh 500 pevcev hkratu. Mogočno je zadonela „Gorenjska narodna" preko dvorane.

Zbori so dokazali, da so izpolnili vse upe, ki smo jih vanje polagali.

Velik trud, ki so ga učitelji — pevovodje vložili, se je obilno izplačal in učenci so izpolnili vse nade.

Poziv Rdečega križa

Sreski odbor društva Rdečega križa v Kranju opozarja občinstvo, da sprejema prijave za pomožno delovno osobje za prostovvoljno službo pri Rdečem križu.

Vabimo vse moške, ki niso vojni obvezniki, zlasti pa rodoljubne žene in dekleta, da se prijavijo za razne prostovoljne službe za primer večje elementarne nesreče, epidemije, posebno pa za primer vojne, kakor za administrativno—računske posle pri bolnicah, ambulantah, postajah za prvo pomoč in drugih ustanovah Rdečega križa, za razne druge posle pri teh ustanovah, n. pr.: kuhanje, pranje, za vzdrževanje reda in čistoče ter skladiščno službo, za izdelavo perila, za prevzemanje perila in brigo beguncev, za zbiranje daril v gotovini in naravi.

Odveč bi bilo omenjati važno nalogo, ki jo vrši Rdeči križ. Danes je nastopil tak čas, ko si moramo prizadevati, da je naša prva državna človekoljubna ustanova na vse pripravljena.

Prijave sprejema društveni tajnik g. Vidic, učitelj na srezkem načelstvu, prosvetni oddelek. Prijavi se lahko ustno ali pismeno.

Prijava naj vsebuje: ime in priimek, poklic, bivališče, rojstne podatke, pristojnost, predizobrazbo in za katero vrsto pomožnega dela se priglaša.

Šolski izleti

V naše mesto jako radi prihajajo šolski izletniki. Le prevečkrat pa jih vidimo v deževnem vremenu. Takrat se nam po pravici smilijo, a razigranci se jim še smejejo, ko izletniki iščejo strehe pod kapom, v cerkvi in pod drevjem. Vprašal sem takega izletnika: „Zakaj si pa niste izbrali lepšega dne za izlet?" „Ravnatelj nam je določil izletni dan, pa naj bo lep ali grd; že par mesecev smo se izleta veselili, pa smo ga raje naredili v dežju, kakor da bi bili ostali doma." Tak je bil odgovor.

Neki učitelj mi je razlagal: „Šolski izlet bi bil lepa reč, ko bi ne bilo vednega strahu pred negotovim vremenom. Po predpisih prijavimo izlet, pa pride dež; ko ga odpovemo, je lepo vreme. Tako včasih prijavljamo in odpovedujemo, da iz majniških izletov nastanejo junijski, ali pa jih sploh ni!" — „Pa bi se dalo pomagati?" sem vprašal. „Seveda bi se dalo, saj imamo brzojav in telefon. Izletni kraj naj bi se po predpisih naznanil en teden prej, čas izleta pa naj bi bilo dovoljeno ob nenadnem ugodnem vremenu prijaviti tudi en dan prej po telefonu ali brzojavno. Izletniki bi radi zbrali za pristojbino, samo da bi se jim ne bilo treba bati za vreme in izlet sam."

Pritrdil sem mu in premišljal, zakaj se tako ne uredi.

Gimnazijske novice

Izpiti. Ta teden delajo četrtošolci nižji tečajni izpit, ki se vrši od 10. do 15. junija. Od 14. do 16. junija se vrši v gimnaziji razstava risarskih in ročnih del. Višji tečajni izpit se bo vršil od 13. do 21. junija in sicer pismeni od 13. do 15., ustmeni pa od 17. do 21. Sprejemni izpiti bodo 24. junija ob 8. uri. Posebnega ministrskega odposlanca letos ne bo, ampak bo tečajnim izpitom predsedoval ravnatelj g. Korbar. Popravni izpiti za 4. in 8. razred so se vršili 7. junija in so bili večinoma opravljeni z dobrim uspehom.

Šolski uspeh ob koncu leta. Z odličnim uspehom je izdelalo zavod letos 26 učencev in 18 učenk, skupaj 43, ali 6.74%; s prav dobrim 90 učencev in 85 učenk, skupaj 175, ali 27.43%; z dobrim 137 učencev in 74 učenk, skupaj 212, ali 33.23%; skupaj izdelalo 243 učencev in 177 učenk, to je 430, ali 67.40%. Popravni izpit imajo 104 učenci in 45 učenk, skupaj 149, ali 23.35%. Izdelalo ni 40 učencev in 14 učenk, skupaj 54, ali 8.47%. Pravico do rednega šolanja so izgubili 4 učenci in 1 učenka. Na zavoda je bilo v letu 1939/40 **401 učenec in 237 učenk, skupno torej 638.** Lani je štela gimnazija ob koncu leta 639 učencev in učenk, torej 21 več. Padanju je vzrok vpliv meščanske šole, kamor se vpiše precej dečkov in deklic, ki bi drugače posečali gimnazijo vsaj do četrtega razreda.

Tekmovanje pevcev in pevk v ljubljanski operi

K razpisu tekmovanja pevcev in pevk, h kateremu se lahko priglasi vsak, ki ima lep glas in namen posvetiti se gledališču, objavljamo še sledeče zanimive podrobnosti:

Kakor je bilo že objavljeno, gre za to, da spoznajo gledališki strokovnjaki lepe glasove in jih obdrže v evidenci, oziroma jim dajo vzpodbudo za nadaljni študij. To tekmovanje je namenjeno predvsem **pevcem z dežele,** ki sodelujejo pri kakršnihkoli pevskih oziroma cerkvenih zborih. Ker je zanimanje za to tekmo veliko in so se pričeli pevci že priglašati, sporoča uprava Narodnega gledališča v Ljubljani, da zadostujeta za udeležbo pri tekmi dve pesmi, ki ju bo moral tekmovalec zapeti. Spremljava bo s klavirjem. Pesmi sta lahko narodni ali kompozicije kakega našega slovenskega ali tujega skladatelja, lahko pa tudi operni arji ali eno in drugo.

Opozarjamo, da bo **pevska tekma v Operi dne 23. junija ob 20. uri zvečer** in da bo javna prireditev, pristopna občinstvu. Tekmovalci naj se javijo isti dan dopoldne ob 11. uri, tisti, ki pa pridejo šele s kasnejšim vlakom v Ljubljano, pa ob 17. uri popoldne v Operi, kjer bodo morali pred nastopom na pevsko preizkušnjo.

Posebno razsodišče, sestavljeno iz strokovnjakov, bo razsodilo, kateri pevec ima najlepši glas in če ne bo imel sredstev za študij, mu bo preskrbela uprava gledališča študijsko podporo in mu omogočila bivanje in umetniško izpopolnjevanje v Ljubljani.

Ivan Oman: 1

SIROTA MARTA

Marta je postala že v svojem desetem letu sirota. Takrat se je zasmilila vsem v sosesčini.

Pa je že tako, da val usmiljenja pri ljudeh pljuska kaj malo časa; porazgubi se kot dež v pesku in vsak se zopet usmeri po svoje. Tako nekako se je zgodilo z Marto. Sosedje so sveto zagotavljali, da bo odslej kot njihov otrok, tete so jo zelo pomilovale, sestra in brata pa so skoraj prisegli, da ji ne bo nič hudega in da bodo skrbeli za njo, kot je skrbela mati.

Marta je vse te izraze naklonjenosti sprejemala z začudenimi očmi saj poprej ni nikdo takšne pažnje obračal nanjo — razen matere.

Oče je bil že precej star, pa se je izgubljal v delu in se že zelo odmaknil od svoje mladosti, zato tudi Martine večkrat ni razumel.

Sedaj pa se je nekoliko spremenil. Večkrat je bil pri Marti in jo gladil po laseh takole v jutranjih urah, preden je odhajal na delo. Pa njene mlade, bistre oči so opazile, da se mu često ustne tresejo, kot bi mu šlo na jok. Marta ni vpraševala očeta zakaj, temveč je svojo glavico mehko naslonila na njegove prsi in prosila, da bi ji pripovedoval povesti, povesti o zakletih gradovih in mrzli kači, ki se plazi tam. —

„Veš draga moja Martica, sedajle pa nimam časa. K sosedu moram na polje."

Tedaj se je Marta spominjala, da ji je mati kar sama od sebe pripovedovala **čudovite** zgodbe in zaželela je, da bi zopet tako bilo.

Oče Mihael je odšel in mala Marta je ostala sama v izbi. Zazrla se je s svojimi sinjemodrimi očmi skozi ozko okno preko meje, ki je rastla ob poti. Otroci so se podili po pokošenem travniku in v vriskajočem smehu uživali čar mladih dni.

Tudi Marta je bila njihovih let, tudi ona bi po pravici morala letati po travnikih kot drugi in se skrivati med mejami ter prejeti vse razkošje od mladosti.

Pa je še pri desetih letih bila slaboten otrok, podoben šestim letom. Mnogo bolezni je prišlo v tej dobi nad njo. Parkratso jiže svečo prižgali, no, in jo tudi ugasnili. Trdovratno življenje v Marti se je borilo in prebolelo vse bolezni. Vsaka jo je potisnila v razvoju za mesce nazaj. In ko je vse prebolela, je Marta dobila za trpek in grenak spomin na vse te bolečine težko znamenje, ki jo je spremljalo vse življenje. Na levi nogi ob kosti je nastala rana kar sama od sebe. Stari zdravnik je zmajal z glavo, ko jo je videl.

Rana je nogo oslabila in Marta je dobila palico na pot v življenje.

Tako je postala Marta dvakrat sirota.

Očeta Mihaela je to zelo potrlo in večkrat je po tem kričal nad starejšimi tremi otroci, le Marti ni nikdar namenil hude besede. Iz bolečine je vpil kot ranjena zver, ker so prizadejali mladiču nekaj strašno hudega.

Razumeli so to oni trije, Marta ni vedela. Očeta pa je bolelo in njegov pogled je Marto pomilovalno božal. Skratka, ko je bil z njo, je postal mehak in čudovito nežen kot dober človek z nekom, ki je mnogo, mnogo izgubil na poti.

V prostih urah je oče sédel k njej na postelljo in ji lepo pripovedoval kar sam od sebe, ne da bi Marta prosila. Tako sta se zatopila v svet bajk in skrivnosti, da so ure pretekle, predno sta se vrnila med temačne in vlažne stene, ki so dajale izbi žalosten in ubožen izraz. Oče ji je lajšal težke dni, ko ni mogla iz postelje, svetil ji je v mladosti, na čudovito lepa pota. Hotel ji je za vsako ceno nadomestiti mater, po kateri je bilo otroku hudo, da je včasih ihtela in pod odejo skrila jokajoči obrazek. Še tolažil jo je, da se je pomirila. In ko so se potem tiste lepe modre oči ozrle vanj, je Marta videla, da se mu ustnici bolj treseta kot kdaj poprej.

Tako je preteklo mnogo, mnogo dni in Marta je trpela, očeta pa je v srcu bolelo.

Nekoč je prišel oče Mihael utrujen s polja domov in stopil k Marti, ki je že ležala v postelji. Zopet jo je nežno pobožal kot vsak dan, ona pa se ni nasmehnila. Obraz ji je bil namočen v trpki bolečini, ker jo je rana na nogi zelo bolela, da se je nemirno premetavala po postelji in jokala.

„Kaj je, moja draga Marta." je poltiho vprašal oče.

„Boli, boli," se je izvilo iz nje.

Sédel je zopet k njej in tedaj — tedaj je Marto poljubil na čelo.

Pa Martine mlade oči so takrat na očetovem razritem licu opazile solze, ki so polzele in padale na odejo. Nikdar še ni Marta videla v očetovem očesu solz. Ko je trpel, so se ustne premikale in se skremžile v bolečo kot. Nocoj pa so padale solze, nekaj debelih, težkih solz iz grenkosti porojenih. V obrazu se je bralo, da je bolelo, da so bile ure grenke kot žolč in vse to trpljenje je moralo ven v očetovskih solzah, ker bi preveč dušilo zakopano globoko v srcu.

Oče Mihael se je dvignil in odšel iz izbe in starejša sestra Lucija je drugi dan rekla, da oče ni nič večerjal. Marta pa je tisti večer bridko trpela iz bolečine in ljubezni. Trpela vsled onih solz, ki so se sušile na njeni odeji. Spoznala je, da je oče mnogo trpel, ne radi sebe, temveč radi nje, ki je bila bolna; dvakrat sirota, še otrok v petnajstem letu. Takšen otrok še po telesu, pa je že to ostro spoznanje globoko in bujno pšalo sledi v njeno dušo.

Od tedaj naprej se je vselej nasmehnila očetu, ko je prišel. On ji je vračal s smehom. Mnogo je bilo med njima doživetega od tistega večera, a nista se niti od daleč dotaknila vsega tega, kajti, kdo bi odpiral težke rane, da bi zopet in zopet bolelo.

Ljubezen je sijala iz smeha pri pozdravu in toplo zvenela iz njega v jutrih ko je oče odhajal z doma. „Moja zlata, dobra Marta," je mrmral večkrat med delom. „Moj ljubljeni, skrbni oče," je dozorelo v Marti.

In Marta je odslej sama trpela. Na licu se je bohotil smeh, za ograjo smeha pa je često grenko bolelo. Samo da ne bi delala očetu težkih ur, je znala svoje misli zaviti v kopreno varljivega smeha. Verjel je oče temu smehu, da je iz srca in zvedril se mu je obraz.

(Dalje prihodnjič.)

Hitrostne gorske dirke

I. Gorenjski motoklub iz Kranja je priredil v nedeljo dne 9. junija hitrostne tekme na znani gorski cesti k Sv. Križu in s cer na najbolj strmem odseku te ceste od Čuferja do gotilne „Pri Jerci", to je nekako dva in pol kilometra. Jeseniški člani kluba so napravili za to zanimivo športno prireditev kar močno reklamo. Vreme je že na preddan kazalo, da bo naklonjeno. Jeseničani so za to popoldne opustili druge načrte in so se v nedeljo po drugi uri popoldne kar v procesijah napotili na točke, odkoder so lahko gledali vozače med vožnjo. Nekateri časopisi so pisali, da je bilo okrog 5000 gledalcev. Veliko se niso zmotili.

Organizacija je bila kar vzorna. Pokrbeli so za vzoren red, da vozači niso bili nič moteni pri svojem poslu. Če bi imelo občinstvo še malo več smisla za red in disciplino, bi rečiteljem zelo olajšalo naporno službo.

Priglasilo se je 30 dirkačev. Dosegli so sledeče rezultate.

Turni motorji do 200 ccm: 1. Kavčič (Monet-Hermes) 3:50.2, 2. Žagar (Puch - Hermes) 4:00.3, 3. Derganc (DKW - Hermes) 5:05.4.

Turni motorji do 350 ccm: 1. Zajc (Puch - Avtoklub) 3:25.4, Kovačič (Mones - Hermes) 3:36, 3. Ziherl (DKW - Avtoklub) 3:38.

Turni motorji nad 350 ccm: 1. Pengov (DKW - Avtoklub) 3:20.4, 2. Ziherl (DKW - Avtoklub) 3:36.2, 3. Kos (IGMK) 3:44.

Športni motorji do 250 ccm: 1. Lapajne (Puch - Ilirija) 3:16.2, 2. Inglič (NSU - IGMK) 3:36.4, 3: Magušar (IGMK) 3:41.8.

Športni motorji do 350 ccm: 1. Trampuš (AJS - Hermes) 3:03, 2. Šiška (NSU - Ilirija) 3:08.2, 3. Sušnik (NSU - IGMK) 3:30.

Športni motorji nad 350 ccm: 1. Šiška Janko (NSU - Ilirija) 3:04.4, 2. Trampuž (AJS — Hermes) 3:07.4, 3. Koritnik (IGMK 3:08.4.

Prikolice: 1. Pogačnik (NSU - IGMK) 3:43.4. 2. Vidmar (NSU - IGMK) 4:11.4.

Med prireditvijo se ni dogodila niti najmanjša nesreča. Po končanih tekmah se je pripetila pri vožnji navzdol nesreča, da si je zlomil neki vozač nogo pod kolenom. G. Levičnik kjer so ponesrečencu nudili prvo pomoč, nato ga je odpeljal v bolnico Bratovske skladnice, ga je pa odpeljal v ljubljansko bolnišnico

Po končanih tekmah so bila tekmovalcem razdeljena številna darila: častna in praktična.

Posebno zanimanje je vladalo, kdo si bo pridobil krasen pokal kot prehodno darilo za najboljšega vozača I. GMK (darilo g. Levičnika). Jeseničani so nad vse ponosni, da si je to darilo priboril Jeseničan g. Koritnik. Vaš dopisnik je dan po prireditvi obiskal zmagovalca v njegovi mehanični delavnici na Kralja Petra cesti, da mu je čestital in ga prosil za nekatere podatke. G. Koritnik je pohvalil organizacijo dirke. Tudi z občinstvom je bil zadovoljen. Cesta ni bila prvovrstna. Pesek in gramoz nista prijetna za vozača. Dirkal je s strojem, ki je že 20 let star. Bil je že neraben, pa ga je letošnjo zimo, ko so bili za avtomehanikarje suhi časi, temeljito restavriral. Nekatere dele je šele zvečer pred dirko popravil. Prestavo ima kolo vobče samo provizorično. Zmago ima zahvaliti ovinkom. Na teh je dohiteval. Na ravni progi ga je pa stroj seveda nesel. Tu so boljši stroji pač hitrejši. Upati smemo, da bo Koritnik s pošteno mašino tolkel najboljše vozače. Pokal bo skušal pri bodočih tekmah na vsak način ohraniti Jesenicam. —

Za dobo turistične sezone

Mednarodni položaj in razvoj ne obeta za letos posebne turistične sezone. Sv. Križ je morda še najbolj obiskan. Ob nedeljah je pa letoviški promet še vendar kar močan. Zlasti Ljubljančani pritiskajo ob teh dneh. Pa tudi Gorenjci se ob prostih dneh radi gibljejo v planinskih predelih. Ker imajo turisti le malo časa, skuša vsak proste ure kar najbolje izrabiti in je zato na nekaterih železniških postajah nujno navezan na avtoizvoščke. Zdi se pa, da so se vršile v tem oziru nekatere nelepe nerednosti, ker je sresko načelstvo v Radovljici bilo primorano izdati občinam v objavo sledečo okrožnico:

Vsem občinam.

Turisti, ki potujejo in obiskujejo gorenjske planine, so radi oddaljenosti izhodišč od železniške postaje nujno navezani na prevoz po izvoščkih. Izvoščki, ki to dobro vedo, izkoriščajo nujo turistov in **zahtevajo svojevoljno različne cene za prevoze v nasprotju s tuuradno odobrenimi maksimalnimi tarifami.** Tako so se primerili slučaju, da so nekateri izvoščki računali od Boh. Bistrice do Zlatoroga za eno osebo po 70.— do 120.— din, od Savice do Zlatoroga pa 50.— din itd. Slično izkoriščanje se dogaja tudi drugod. Iz tega je razvidno, **da so turisti prepuščeni samovolji izvoščkov ter se ne morejo zanesti na informacije potnih pisarn in prospektov.**

Poleg tega pa se dogajajo še druge nekorektnosti. Šušmarjenje v tej obrti je dobilo razmah, zlasti v Bohinju. Ti šušmarji odjedajo legalnim obrtnikom zaslužek, državo pa prikrajšajo na davku in pristojbinah. Zoper te nelegalne izvoščke je potrebno najstrožje nastopiti tako, da bo nelegalno izvožništvo popolnoma zatrto.

Ugotovili so se tudi neprijetni incidenti na stajališčih izvoščkov, kar vzbuja v javnosti, zlasti pa pri turistih, nevolje in upravičeno kritiko. Istotako se je ugotovilo, da se bavi osebje po hotelih in gostilnah s posredništvom izvožništva na ta način, da hotelski uslužbenec, v nekaterih primerih celo sam lastnik, najame na prošnjo gosta izvoščka za gotove procente, t. j. da mu mora izvošček plačati primerno nagrado, čeprav je takšno postopanje v nasprotju s pravilnikom o poslovanju v obrtu izvoščkov z dne 12. junja 1936 in naredbe o redu za hotelske sluge z dne 15. junija 1934.

Vse zgoraj navedene nekorektnosti morajo takoj prenehati, proti kršiteljem pa bom najstrožje postopal po tozadevnih predpisih. Vsi izvoščki se morajo strogo ravnati po odobrenih maksimalnih tarifah in poslovanje vršiti po pravilniku o poslovanju v obrtu izvoščkov. Ravno tako se morajo tudi hotelske sluge najstrožje ravnati po zgoraj navedeni odredbi.

Vsako najmanjšo kršitev teh zakonovih določil bom občutno kaznoval.

Naslovnim občina naročam, da s tem razpisom seznanijo vse izvoščke v svojem področju, ravno tako je s tem seznaniti vse gostinske obrate, ki prejemajo goste, s pozivom, da opozorijo svoje osobje na nelegalno posredovanje pri izvoščkih. Varnostnim organom sem dal posebna navodila, da vse navedene nekorektnosti takoj semkaj prijavijo v svrhe uvedbe kazenskega postopanja. Izvoščke pa je opozoriti zlasti na okolnost, da jim bom pod zakonitimi pogoji odvzel obrtna dovoljenja, če ne bodo upoštevali zakonite predpise.

O izvršitvi tega razpisa najkasneje do 1. junija 1940.

Občine, v katerih ni izvoščkov, naj v tem roku predložijo negativno poročilo.

Sreski načelnik:
Dr. Vrečer, s. r.

Drobne novice z Jesenic

Gradnja občinskih cest. Gradnja občinskih cest se je letošnjo pomlad preselila na vzhod. Že dalje časa se vršijo dela za boljšo cestno zvezo od nove sprehajališke ceste Pod Mirco do Slomškove ulice (Ukova). Tudi zelo potrebni podaljšek ceste Pod Gozdom do zaključka sprehajališke poti je v delu.

Za novo zavetišče, v katerem so že nekaj tednov čč. sestre zaposlene z dogotavljanjem zadnji del pred otvoritvijo, se že javljajo številni reflektanti. Ni čudno. Oddelki, ki so že povsem dogotovljeni in opremljeni, kažejo, kako udobno bo stanovati v tej resnični jeseniški palači.

Letovanje otrok okoli 100, bo letos izvedla s pomočjo občine Unija za zaščito otrok. Otroci se že veselijo prijetnih dni na Dolenjskem.

Na pokopališču bo občina oskrbela novo križo soho na centralnem pokopališkem križu. Bilo je res potrebno.

Uradne ure na občini so do preklica dopoldne od 7—12 in popoldne od 15—18.

Kdor zida hišo

mu zasteklim hišo po konkurenčnih cenah. — Pri plačilu šip v naprej še po stari ceni

F. Hlebš steklarna **Kranj**

TEDENSKE NOVICE

Sprejemni izpiti na kranjski gimnaziji

Na drž. realni gimnaziji v Kranju se bodo vršili sprejemni izpiti za srednje šole dne 24. junija 1940 ob 8. uri zjutraj. Prošnje oz. prijave za ta izpit, naslovljene na ravnateljstvo gimnazije, morajo biti kolkovane z 10 din drž. kolkom in vložene do 23. junija. Prijavi je treba priložiti krstni list in izpričevalo dovršeni ljudski šoli; učenci, ki so obiskovali že višjo šolo ljudsko šolo, prilože poleg omenjenih dokumentov tudi še zadnje izpričevalo višje ljudske šole. Sprejemni izpit morajo opravljati le učenci, ki niso stari nad 13, let.

Sprejem v Dijaški zavod v Kranju.

V Dijaški zavod v Kranju se sprejemajo zdravi, dobri dijaki, ki obiskujejo tukajšnjo državno realno gimnazijo. V zavodu imajo za primerno ceno vso oskrbo in tudi pomoč pri učenju.

Pred vsem si vodstvo želi dobrih kmečkih sinov, ker so se prav ti izkazali kot najtrdnejša opora slovenskemu narodu, iz katerega so izšli.

Za sprejem se lahko oglasijo pismeno in prilože krstni list, ali pa osebno do 31. julija.

KRANJ

Osebna vest. Prejšnji teden je prevzel posle predstojnika policije v Kranju g. **Šlander Josip,** ki je dosedaj služboval pri upravi policije v Ljubljani. Ker je bilo predstojništvo policije v Kranju ustanovljeno šele pred dobrim letom dni, je še mnogo dela na organizaciji policijske službe v Kranju in okolici, ki spada v rajon kranjske policije. Zato novega g. predstojnika čaka še dovolj nalog, katerih izvršitev je potrebna, da bodo vsi oddelki policijske službe brezhibno poslovali. V prvi vrsti pa je pri kranjski policiji potrebna pomnožitev moštva, ker se delo od dne do dne veča, moštvo pa je ostalo isto.

Na državni meščanski šoli v Kranju bo razstava risarskih izdelkov in ročnih del v nedeljo, dne 16. junija od 8. do 12. ure

Starše in prijatelje šole vljudno vabimo, da si ogledajo razstavo.

Vpisovanje dečkov-novincev v I. razred ljudske šole se vrši dne 17. junija popoldne od 2—4 v avli deške ljudske šole: V poštev pridejo dečki rojeni leta 1933. S seboj je prinesti družinsko knjižico (rojstni list) in potrdilo o pristojnosti.

Upraviteljstvo deške ljudske šole v Kranju.

Šolski izletniki. Slabo vreme v maju je šolskim izletnikom mnogokje prekrižalo račune o uspešnem izletu. Zato je precej šol prestavilo izlete v mesec junij. Zlasti ta teden smo opazili skoro vsak dan kake šolarje, ki so obiskali Kranj. Ob lepem vremenu je izlet za mladino res prijeten oddih.

Gradnja poštnega poslopja poleg mestne hiše prav lepo napreduje. Če ne bi bilo radi štrajka delo teden dni počivalo, bi bil napredek pri gradnji še večji. Sedaj betonirajo kletno zidovje, napraviti bo treba le še majhen izkop, potem bodo pa začeli betonirati ploščo. Na ploščo bodo potem gradili z opeko, kar se bo naglo izvršilo do vrha stavbe. Pritličje stavbe bo obloženo s kamnom, katerega imajo že pripravljenega.

Vožnja po Roženvenskem klancu in drugo. Roženvenski klanc, ki se sedaj naziva Savski breg, je zelo prometna točka. Tod hodi na delo in z dela vsak dan množica delavstva, pa tudi drugih ljudi, ki gredo na kolodvor, ali pa kam drugam po svojih opravkih. To še ne bi bilo nič hudega. Ta klanc, čeprav je zelo strm, zelo radi uporabljajo za vožnjo avtomobilisti; od malih osebnih pa do največjih visoko naloženih tovornih avtomobilov vozijo vsi po tem klancu, če jim tako kaže. Vozijo pa tudi vozniki z vozovi, ki morajo seveda radi strmine močno zavirati, s čemer pa cesto zelo razrijejo in razkopljejo. Ves ta vozni promet po Savskem bregu predstavlja dokaj nevarnosti za pešce radi ozke ceste, po drugi strani pa je cesta vsa razrita, polna peska in prahu. Med tem ko se skoro vse mestne ulice in ceste škropijo, se Savski breg ne škropi. Mogoče da zaradi strmine ne. Toda pasanti pravijo, da bi tudi škropilni avtomobil lahko pripeljal po klancu, če drugi tovorni avtomobili to zmorejo. Nadloge, ki jih za pešce predstavlja Savski breg, so torej kratko povedane: nevarnost od strani avtomobilistov in drugih voznikov, slaba razkopana cesta in pa polno prahu, ki nadleguje pasante in prebivalce tamkajšnjih hiš. Policija naj torej skupno z občino pokrene akcijo, da se ti nedostatki odpravijo.

Vlomilci na delu. Prejšnji teden smo poročali o izvršeni tatvini pri Požgaju in poizkušenem vlomu pri Kunstlju. V petek ponoči pa so zopet drugi zlikovci in vlomilci poizkusili svojo srečo. Spravili so se nad izložbo urarja g. Rusa v palači Pokojninskega zavoda na Jezerski cesti. Odprli so mrežo, nato pa še izložbeno okno ter pokradli iz izložbe za približno din 60.000.— razne zlatnine, prstanov in verižic, ter dragih kamnov, dočim so srebrnino pustili. Nekaj verižic s križci in pa prazne škatljice so drugi dan našli na cesti proti Marijanišču. Čudno je res, da so si drznili izvršiti vlom na tako vidnem in odprtem kraju in da vlomilcev nihče ni slišal, ne prebivalci hiše, niti sosedje ali mimoidoči, tako da so srečno opravili svoje delo in odnesli svoj plen. V zvezi s tem vlomom je policija aretirala tri osumljence, od katerih bo brzkone eden pravi, čeravno zaenkrat še taji.

Isto noč pa je bil izvršen vlom v trgovino Starc na Gorenji Savi, kjer so vlomilci odnesli nekaj denarja in nekaj pijače.

Ogenj. Te dni proti večeru je zgorela poleg Prešernove tovarne se nahajajoča baraka gradbenega podjetja „Slograd" iz Ljubljane, ki gradi cesto skozi Kranj. V baraki se je nahajala kovačnica, pa tudi razno orodje so spravljali tam kot lopate, krampe in tudi obleko delavcev. O požaru so bili obveščeni kranjski gasilci, ki so preprečili, da se ogenj ni razširil še kam v soseščino Kako je ogenj nastal, se ne ve, morda je barako vžgala kaka iskra od kovačnice.

Cesta na Rupo bo popravljena. Ko so lani napeljevali glavni cevovod vodovoda Preddvor — Kranj skozi Rupo in tik ob cesti, ki vodi v Kranj, so deloma razkopali cesto, deloma pa je bila nasuta z izkopanim materialom. Čez zimo so počakali, da se je zemlja na zasutem jarku posedla in je bila jeseni cesta v strašno slabem stanju, mestoma skoro neprehodna. Sedaj pa so že navozili ob cesti kupe gramoza, da bodo cesto nasuli in popravili. Najbolje bi bilo, da bi tudi vaščani iz Rupe prispevali svoj del in bi se cesta temeljito popravila in zvaljala, drugače je vsaka rešitev le polovična. Ob cesti na Rupo bi bilo tudi potrebno odpraviti oranje njiv tik do ceste, ker potem večina prsti ostane na cesti, ob dežju pa nastane toliko več blata.

Gradbena dela letos v Kranju ne bodo tako številna kot druga leta, vseeno pa je še vedno najti nekaj gradbene podjetnosti. Razen številnih javnih del izgotavljajo sedaj hišo cestnega odbora ob poti na Kokrico, pri vodovodnem stolpu je že skoraj dograjena vila odvet. koncipienta g. Aljančiča, ob novi cesti nasproti Prešernove tovarne pa zida lepo vilo tovarnar g. Adolf Prah. Seveda ne bodo izostale tudi razne manjše adaptacije, ki služijo v razne obrtniške in trgovske svrhe.

Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in samovozačev motornih vozil, se bodo vršili za sreze Kranj, Radovljica in Škofja Loka v petek dne 27. junija 1940 ob 8. uri pri sreskem načelstvu v Kranju.

Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

PRIMSKOVO

Upraviteljstvo državne ljudske šole na Primskovem sporoča, da se vrši vpisovanje otrok za I. razred dne 17. junija 1940 v zbornici ljudske šole na Primskovem. S seboj naj starši prinesejo dokazila o rojstvu in potrdilo o pristojnosti. Vpisovanje se vrši od 14 do 16 ure.

NAKLO

S prihodnjim ponedeljkom prično državni organi izplačevati tako dolgo in težko pričakovano odškodnino za svet, uporabljen za novo državno cesto, ki bo v teku par mescev po vsej vednosti dokončana.

VODICE

Nova maša. Že se je začela župnija pripravljati, da bo slovesno praznovala novo mašo, ki jo opravi dne 23. junija g. France Seršen, salezijanec — misijonar, v svoji župnijski cerkvi. Preteklo nedeljo 9. junija je bil posvečen v mašnika v Rimu. G. novomašnik je že deloval v misijonih v Južni Ameriki, zlasti v Braziliji, v Mato Grosso, Sao Paolo, Goyas,

Poslužujmo se
»PUTNIKA«
V KRANJU
Vozne karte stanejo točno toliko kot na postaji, dobite jih dan, dva ali več pred odhodom, ako ste zadržani, lahko karto vrnete.
Preden se podaste na pot, pridite na brezplačen posvet
k »PUTNIKU«

Rio de Janeiro. Po novi maši se zopet vrne v misijone.

Vodiški farani so zato zelo ponosni, da bo njihov rojak, pravi misijonar, v domači cerkvi opravil novo mašo. Zato hočejo to veselje pokazati na zunaj. Hočejo pa veliko moliti, da bi Bog obudil in podelil še mnogo misijonskih poklicev.

Na pogorišču, kjer je letos 9. marca vsled neprevidnosti pogorelo župnijsko gospodarsko poslopje, se te dni gradi novo gospodarsko poslopje, ki bo vsej župniji v ponos in vzor onim ki morejo tako poslopje postaviti. Delo vrši Leopold Kranjec, tesarski mojster iz Bukovice. Velika večina faranov rada k temu potrebnemu delu denarno prispeva, obsoja pa hujskanje nekaterih cerkvi odtujenih ljudi, ki bi naraje videli, da preminejo vse cerkve in vsa župnišča, ker bi tako brezverstvo in komunizem dobila prosto pot. Vsi zavedni farani obsojajo tako početje temnih sil.

Strokovna navodila za uničevanje mrčesa s strupenimi plini

Že neštetokrat se je v člankih raznih časopisov in revij priobčevalo in dajalo nasvete, kako je mogoče uspešno zatreti sobni mrčes: stenice, termite in sl. Iz vseh priobčenih člankov je posneti, da se stvar ni obravnavala iz zgolj strokovnega vidika in osebnih praktičnih izkušenj marveč le iz več in manj osebnih domnev.

Iz lastnih izkušenj dolgih let desinfektorjev pri zatiranju sobnega mrčesa podajamo javnosti sledeča navodila kako je mogoče uspešno in trajno zatreti sobni mrčes.

Vršijo se sicer desinfekcije (uničevanje mrčesa) z raznimi žveplenimi preparati, ki proizvajajo žveplenov dvokis. Ti žvepleni plini ne prodirajo, niti ne učinkujejo v globine in razpoke zidu, poda itd., niti ne uničujejo ličink mrčesa. Žvepleni plini vedno več ali manj, kar je pač odvisno od količine žveplenega plina, delujejo in učinkujejo porazno na sobno opravo, zlasti pa na obleko prvenstveno na fine tkanine iz svile in bombaža. Pri vseh izvršenih desinfekcijah z žveplenimi plini se more ugotovit kvarni učinek plina. Neredko je povzročena škoda nepopravljiva.

Uradno je ugotovljeno po priznanju gotovih prizadetih strank, pri katerih so se vršile desinfekcije z žveplenimi plini, da te desinfekcije v številnih primerih niso imele prav nikakega učinka na uničenju mrčesa, še manj na ličinke mrčesa. Nasprotno pa je žvepleni plin povzročil na raznih kovinah, opravi, zlasti pa na obleki pravcato opustošenje. Radi navedenega uničujočega učinka žveplenega plina na opravo, prvenstveno pa na tkanine so bile od gotovih prizadetih oziroma oškodovanih strank proti izvršiteljem desinfekcij vložene tožbe. Tako se je radi uničenja sobne oprave in obleke po žveplenem plinu neka prizadeta stranka obrnila na sodišče in izvršitelja desinfekcije tožila za odškodnino za pokvarjene predmete v znesku din 30.000.—. Ta slučaj ni bil osamljen.

Plin izgorevajočega žvepla pa ne učinkuje porazno samo na predmete, marveč ostane neznosen in dolgotrajen v sluznice žgoč zopern duh v desinficiranih prostorih več tednov in mesecev. Bivanje v takih prostorih je nemogoče.

Desinfekcije se uspešno vrše proti mrčesu edino le z zynklonovim plinom (cianovodik). Ta plin prodira v prav vse tudi najmanjše razpokline zidu, poda, itd. Kakor živ mrčes, ta plin uniči tudi vse ličinke mrčesa, kar je v glavnem bistvo za dosego 100% pozitivnega uspeha uničenja mrčesa. Cianovodikov plin zyklona ne razjeda tkanin, ne kvari oprave, niti katerihkoli drugih predmetov kot je to primer pri žveplenem plinu. Poleg strupenega ciankalijevega plina zyklona se z istim uspehom in rezultatom vršijo desinfekcije tudi s strupenim cianatrijevim plinom. Delo s cianatrijevim plinom je silno nepraktično, zato se desinfekcije s tem plinom vršijo v glavnem le v mestih.

Te svoje trdtve o 100% pozitivnem uspehu pri uničenju mrčesa in njega ličink opiramo na dolgoletne izkušnje raznih desinfektorjev in zdravstvenih pomočnikov. Desinfektorji in zdravstveni pomočniki v dravski banovini so izvršili od 1923. leta dalje več kot desettisoč desinfekcij s strupenim plinom zyklona in cianatrija toda vedno in povsod s stoodstotnim uspehom.

Desinfekcije z navedenima strupenima plinoma izvršujejo s svojim strokovnim osebjem na podeželju sreska načelstva, v mestih pa mestna poglavarstva.

Poleg desinfekcij izvršujejo sreska načelstva in mestna poglavarstva tudi desinfekcije proti tuberkulozi, raku itd., ki se vršijo s formaldihidovim plinom. Po uredbi gospoda bana dravske banovine o zatiranju tuberkuloze v letoviških krajih je desinfekcija stanovanj, kjer se sprejemajo tujci, strogo obvezna. Stroške v mislu čl. 3. citirane uredbe nosi stanodajalec.

Couch zofe, otomane, divane

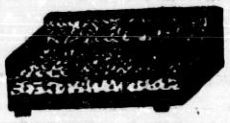

in vse tapetniške izdelke izvršuje točno in solidno

K. TONEJC
Kranj

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrsi kupite pri **Centralni vinarni v Ljubljani - Frankopanska ulica 11.**

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0·50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane itd. izdeluje solidno in po nizki ceni **BERNARD MAKS, tapetnik — Na skali** št. 5. (v hiši g. Šipica)

Dobro naložen kapital. Naslov v upravi „Gorenjca".

Posojilo 10.000 din iščem na vknjižbo hiše proti mesečnemu odplačilu in 6% obresti. Naslov v upravi lista.

Sobo prazno v pritličju (na ulico) svetlo, strogo separirano, v centru mesta (poleg glavnega trga) oddam. Poizve se Layarjeva 8.

Odda se 5 sobno stanovanje. Poizve se v upravi „Gorenjca."

Odda se dvo ali trisobno stanovanje, meblirana soba za 2 osebi s štedilnikom ali brez. Naslov v upravi lista.

Lokal pripraven za katerikoli obrt z družinkim stanovanjem sestoječ iz kuhinje, sobe, svetle verande, pritiklin in vrtom se odda s 1. julijem na Primskovem 163.

Kupim zemljišče, njivo, ali gozd v bližini Nakla. Poizve se v upravi „Gorenjca".

Sobo parketirano se odda takoj boljšemu gospodu ali gospodični. Lep razgled, cestno lice. Po možnosti z lastno upravo. Poizve se v trgovini Janša, Gorenja Sava.

Kupci in prodajalci hiš, stavbnih parcel, gozdov in travnikov ali posestev zglasite se pri meni. Dam Vam brezplačno informacije po Vaši želji. — Nakup in prodaja nepremičnin v Kranju L. Rebolj.

Odda se dvosobno stanovanje in kuhinja ali eno sobo in kuhinjo ter pritikline takoj ali pozneje. Struževo 43.

IZJAVA

Podpisani Kukec Ignac, delavec, Kranj, preklicujem in obžalujem, kar sem govoril o g. Cudermanu Viktorju, delavcu, Primskovo 170, in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Kranj, 13. junija 1940.

Kukec Ignac.

PAVEL MESTNI BLEIWEISOVA | **BREN** STAVBENIK ULICA ŠTEV. 21./I.

prevzema in projektira vse vrste javne in privatne zgradbe, isto zaklonišča. Daje tehn. nasvete. Dela solidno in po zmernih cenah, za kar se vsem interesentom priporoča

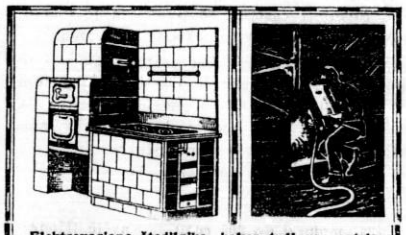

Elektrovarjene štedilnike, kakor tudi vsa ostala ključavničarska dela izvršuje v strokovni izdelavi
R. FLORJANČIČ ključavničar KRANJ

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom Poštne hranilnice in so vlagateljem te položnice na razpolago.

*

Hranilne vloge se obrestujejo po 4% in so vlagateljem vedno na razpolago. Vezane vloge s tri mesečno odpovedjo se obrestujejo po 5%.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V KRANJU R. Z. Z N. Z. LJUDSKI DOM

Joža Herfort: 6

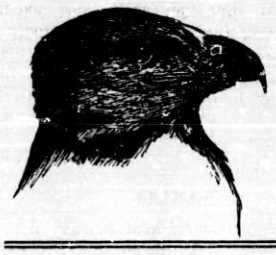

SIN ČRNIH GORA

Marku je skoro zastal dih, tako je vneto opazoval vsa dejanja in nehanja tega sicer tako prijetnega človeka, ki se mu ni od te strani še nikdar pokazal.

„Sedaj ti bom pokazal neko čisto novo pripravo, s katero lahko strup razredčim in tako dobim količino, ki vsaj približno odgovarja eni desettisočinki grama strupa! Sicer pa to ni nič čudnega in posebnega." Prve besde je govoril s prav majhnim zanosom, poslednje pa že omalovažujoče. Vzel je majhno ozko cevko, kapilaro, ki je imela na steni drobcene zareze in jo pomočil v strup. Vešče je odmeril samo dva dela med zarezami, to sta bili dve stotinki grama, je omenil Marku, nato pa je strup razredčil stokrat, dal ga v že prej pripravljeno cevko s fiziološko razstopino soli, cevko neprodušno zaprl in jo dal v pripravo, ki jo je pričela obračati enkrat levo, enkrat desno. „Vidiš, sedaj se bo strup mešal s fiziološko razstopino pol ure in toliko imam sedaj časa!" Slekel je rokavice, vrgel raz potni obraz naličnico in si prižgal cigareto. Trpke, skoro okrutne črte na sicer lepem licu so se po prvih dimih ublažile in se nekako razlezle. „Torej, Marko, molčeči gozdar, sedaj mi pa razloži svoj načrt!" Pozvonil je slugi in mu velel prinesti dve beli miški, katere je že preje na na desetinko grama stehtal. Sluga se je vrnil z drobnima belima rdečookima živalcama, dejal pa Fredu, da ga čaka neka dama.

„No, Marko, sedaj se boš pa moral razmajati in razvezati jezik, Alma moja prijateljica je zunaj! Obrnil se je k slugi in dejal, naj damo pripelje v sobo.

— Alma? Kakšna Alma?"

„Hoj, norček moje dekle, Alma Zajčeva, Cvet!"

— Alma Zaj — Zajčeva?" je jecljal Marko, toda že je vstopilo visokorastlo modrooko dekle z lasmi, na katerih so se ujeli poslednji sončni žarki in s telesom, po katerem so hrepenele oči mnogoterih kiparjev. Rahlo se je poklonila in s tihim pozdravom podala Fredu roku, ta jo je živahno stresel in ponosno dejal:

„Alma, dovoli da Ti predstavim prijatelja — Marko Gričar, gozdarski inženir — Alma Zajčeva. Tako, sedaj je opravljeno!" Marko je strmel v dekleta in vrtal, vrtal po možganih, kje je čul to ime, kje je že gledal te modre oči in te temnorjave lase. Isto in v istem času je mislila Alma. Čez hip se je Marko pribral in poltiho vprašal: „Pa ne da bi bila vi grajska?"

— Da, se je dekle posmejalo in Vi ste iz Kota! Torej sva si že stara znanca in sva se le ponovno našla sredi čudovite pesmi dela in mesta, v tem strahotnem poslopju!"

— Eh, kaj strahotnem! Zame je vsaka pisarna strašnejša!" se je vmešal Fred in ustavil strojček, ki mu je mešal strup.

„Veš Fred, pa se je nekoliko bojim!"

— Koga?" je rezko vprašal Fred.

„Tele hiše!" je skoro plaho odvrnila Alma.

— Noričica mala!"

„Veš kaj Fred, je povzel Marko, čudna je tale hiša in čudni ste vsi, kadar ste v belem, toda zunaj, ko se prelevite, se pa prav nič ne ločite od drugih ljudi, le da dišite malce hudo po karbolu!"

— Ha, tudi ti si tak!" Glas mu je bil trd in že oduren.

„Za hišo smrti so mi imenovali vsi to hišo, v kateri delaš," je dejala Alma mehko.

— Pač res. Sedajle bo spet smrt. Dve desettisočinki grama in tale kožušček, pokazal je na belo miš, se bo nasršil in umiril za vedno!"

„Jaz bom počakala na vaju na vrtu. Oprostita mi!" Glas ji je postal plah in tiho je šla iz sobe. Živalici sta se ji neizrečeno smilili.

— Greš za njo?" je dejal Fred porogljivo in si natikal gumaste rokavice.

„No, ne imej me za zajca!" je dejal Marko, obraz pa mu je preletela rahla senca. Da je Fred včasih oduren, je vedel, da je pa tako odrezan, tega ni niti slutil. Fredova duša se mu je počasi odkrivala, pa še zdaleč ni čutil nepokvarjeni gorjanec grozotne slike raztrgane duše krutega in mrzlega razsodneža, ki ni delal nikake razlike med belo miško, zajčkom in žensko, ki mu je bila blizu. Vse mu je bilo le za poizkus, usmiljenja ni poznal, prodal ga je za star preluknjan krajcar, kot se je v šali sam izražal. Če je doza strupa prevelika, potem pač ne pomaga nobeno mazilo in iztegniti je treba pete. To je bil drugi del njegovega mišljenja o ljudeh in živalih.

Vzel je malo brizgo z ostro, tenko votlo iglico, vsesal v njo določeno količino razredčenega strupa in prav vešče prijel drobno trepetajočo miško ter ji vbrizgnil usodno tekočino pod kožo, jo urno zaprl pod steklen prostor v istem hipu sprožil uro. Komaj je kazalec poldrugič obhodil kazalo, je miška jela trepetati, nasršila je dlako in v hudih krčih poginila. Fredovo obličje, ostro opazujoče boj drobnega bitja, boj za življenje in smrt, je dobilo izraz spake. Grozne, da ostudne poteze so začrtale lepi obraz, iz obraza je sijala divjost in neka oslada nad bojem za življenje, za katerega pa je že vnaprej vedel, kako se bo končal.

„Sijajno!" je nekako olajšano vzdihnil, tega pa res nisem pričakoval. Ena desettisočinka pa smrt za deset gramsko miško v devetdesetih sekundah! To bo serum, da ga bo treba iskati." Slekel je rokavice in plašč, še pospravil par važnejših naprav pod steklena pokrivala, napravil nekaj beležk in dejal sproščeno: „Končano!"

Sedaj pa pojdiva na vrt gledat, kaj dela tvoja gorjanska soseda in moje dekle.

Za urednika in izdajatelja odgovarja Vertovšek Milan v Kranju. Tiska tiskarna Tiskovnega društva v Kranju